

LENGI BÝR AÐ FYRSTU GERÐ!

Lestur

Lesi daglega fyrir börnin.
Lesi á lifandi hátt.
Segja sögur.
Velja lesefni sem hæfir þroska og áhugamálum.
Ræða saman um lesefnið.
Skoða kápu bókarinnar og ræða um heiti hennar.
Um hvað ætli bókin fjalli?
Hvað vitum við meira um það?
Lesi stuttan kafla og ræða innihaldið.
Spyrja „Af hverju heldur þú að ...?“
Spyrja út í söguna.
Vera góð lestrarfyrirmynd.
Vekja athygli á nýjum orðum og ræða merkingu þeirra.

Þessi bók heitir *Lífið í sveitinni*. Um hvað heldur þú að hún sé?

Af hverju heldur þú að stelpan í bókinni hafi verið leið?

Veistu hvað þýðir að vera dapur?

Orðaforði

Hafa orð á hlutum og athöfnum.
Nota orð við mismunandi aðstæður.
Nota fjölbreyttan orðaforða.
Spyrja opinna spurninga.
Nota valspurningar.
Endurtaka orð og setningar rétt.
Vera góð málfyrirmynd.
Fá börnin til að hlusta á fyrirmæli og fara eftir þeim.

Viltu að ég setji skálmína yfir stígvélinni og teygjuna undir?

Þarna voru tveir hundar áðan en núna er bara einn hundur.

Hvað gerðir þú um helgina?

Eigum við að gá hvort við finnum einhvers staðar B?

Hljóðkerfisvitund

Ríma.
Klappa samstöfur.
Setja saman og taka í sundur orð.
Tengja saman staf og hljóð.
Hlusta eftir hljóðum í orðum.
Hlusta eftir brottfalli hljóða.

Hvaða orð verður til ef við setjum saman ljós og staur?

Tal

Gera kröfur um að börnin svari með orðum/setningum.
Hvetja börnin til að segja frá atburðum líðandi stundar.
Hvetja börnin til að tjá sig.
Kryfja málin með börnunum.
Nota ljósmyndir úr leikskóla-starfinu til að skapa samræður með börnunum.
Syngja og fara með þulur.

Ritun

Vekja athygli á ritmálinu í umhverfinu s.s. bókstöfum, tölustöfum og orðum.
Kynna hljóð bókstafanna á fjölbreyttan hátt.
Glæða leik barnanna með bókstöfum.
Hafa aðgengi að málörvunarefni í spjaldtölvum.
Gott aðgengi að læsishvetjandi leikefni s.s. bókum, spilum, ritföngum, bókstöfum.
Teikna.
Gera hugtakakort.

Læsi snýst um svo miklu meira en árangur í skóla. Það snýst um að geta nýtt sér þau tækifæri sem lífið hefur upp á að bjóða.

Þegar barn er ekki farið að lesa sjálft

Barn með góðan málskilning hefur góðan orðaforða og hugtakaskilning en góður málskilningur er mikilvægasta forsendan fyrir árangri í námi. Allt nám fer fram á grunni tungumálsins, í gegnum hlustun, umræður, lestur og ritun og því er öflugur málskilningur mjög mikilvægur. Málskilningurinn þarf að dafna í takti við þroska og námslegar þarfir og því er mjög mikilvægt að efla hann allt frá fyrstu stundu. Orðaforðinn sem við notum í daglegu tali er nokkuð einhæfur en ritmálið er mjög fjölbreytt. Þetta er ástæðan fyrir því að bókalestur fyrir börn og spjall í kjölfarið hefur svo mikla þýðingu.

Þegar barn er farið að lesa sjálft

Ein besta leiðin til að kanna lesskilning barns og styðja það í átt að auknum lesskilningi er að veita því tækifæri til að spjalla um lesturinn. Það getur verið krefjandi að rekja atburðarás, að lýsa persónum, að greina frá staðreyndum eða orsök og afleiðingu en skýringarnar gefa okkur hugmynd um að hve miklu leyti barnið hefur skilið það sem það var að lesa. Spjall gefur barninu einnig tækifæri til að tengja efnið við eigin reynslu eða annað sem það hefur lesið og ekki síst þjálfar það barnið í að greina skipulega frá hugsunum sínum.

A-n-n-a
er að fara í
f-j-ö-r-u-f-e-r-ð ...

Hún fann
i-g-u-l-k-e-r og
k-u-ð-u-n-g-a ...

Auðvitað ræður aldur og þroski barnsins því hversu flóknar upplýsingar það getur gefið um efni texta en það skiptir miklu máli að gefa börnum tækifæri til að segja frá, að spyrja út í nýjan orðaforða eða annað sem er nýtt fyrir því. Sá orðaforði sem við notum mest einskorðast við daglegar athafnir en bækur hafa að geyma allar hugmyndir og allan orðaforða heimsins. Þess vegna verðum við snjallari á því að lesa og nemendum með góðan orðaforða gengur betur í námi. Það er því til mikils að vinna!

Orð eru verkfæri hugsunarinnar – Lestur gerir alla snjalla!